

(א) בס"י לא גרסוי' לי ועי' בס' כ"י, (ב) נכתובות יג, קידושין נט:א, (ג) לעיל קב:, (ד) ואמר. רש"י, (ה) לעיל סז: פ"ג לה: [לתא], (ו) ועי' תוס' לעיל טו. ד"ה בעל חוב ותוס' כתובות נה. ד"ה ולשפת ועוד שם בתוס' יז: ד"ה נכסי ותוס' בסריות נב. ד"ה והאמר, (ז) כ"ה א"ר,

—●●—

הגהות הב"ח

(א) נב' וקדים מלוה: (ב) רש"י ד"ה בשדה וכו' דלישקליניהו:

—●●—

מוסף רש"י

האי משכנתא דסורא דכתבי הכי כו'. ותקנתא דרבנן הויא הך משכנתא, משום דהמלוה לחבירו על שדהו אסור לאכול הפירות משום רבית, אבל בנייתא מותר, כעין משכנתא דסורא, שמלוה עשר מנה על שדהו ולסוף עשר שנים חזר הקרקע לבעלים בחנם וממלא קונה פירות של כל שנה במנה ואין כאן דר רבית, ואע"פ ששון הפירות כפלים, שהרי הוא קרוב לשכר וקרוב להפקד, שמקבל פירות כל שנה במנה ואפילו בשנת שמיטן שלא יהו שון פירות השנה דלגר (ורשב"ם ב"ב לה:).

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא קי.

—●●—

ימכרו וכו'. אלמא קרנא הוי דאי פירא הוה הא תקון רבנן פירות לבעל: והוקינו. קפלה עליהן זקנה בלא זמנן: לאו מי

אוקימנא. בכתובות בפרק האשה שנפלו לה נכסים (דף עט:):

בשדה אחרת. שלא הימה הקרקע שלה שהיו דקלים בשדה של

—●●—

אחרים דהא כליא קרנא דידה לגמרי

אי אמרת ^(א) לישקליניהו בעל לכולהו: **ההוא שטרא.** שטר משכנתא דסורא

במישלם שניא אלין ולא פירש צו

מנין השנים: הכי גרסינן וקדים

מלוה ואכליניהו לפירי. דשנה שלישיה

מקמי דנתבעיה **לדינא:** קרקע **בחוקם**

בעליה עומדת. אע"ג דלא תבעיה

עד לאחר אכילת פירות אן במר

קרקע אולינן וכי מספקא לן שנה זו

של מי אוקי ארעא בחזקת מריה

ושלא כדיון אכליניהו לפירי: **בחוקם**

אוליניהן עומדות. כיון דקדים ואכליניהו

ואתא לאפוקי מיניה גיימי ראייה דלאו

שלש הוו דבתר אכילת פירות אולינן:

והא קי"ל **הלכתא כרצ נחמן** **בדיני.**

ורצ נחמן קרקע בחזקת בעליה

עומדת קאמר גבי שוכר מרחץ

משנים עשר והוצים לשנה מדינר והב

לחדש כהשואל (לעיל דף קב:): ואפילו

בצוף הסדש אמר כולו למשכיר

כשנתעברה השנה: **הני מיני מילתא**

דלא עבידא לאיגלווי. כלומר במר

קרקע ודאי אית לן למיזל ומיהו הני

מיני בספק שאין עומד לעולם להתבצר

כי ההוא דמספקא לן בין אם תפיס

לשון דקאשן ואי תפיס לשון אחרון:

אבל הכא מילתא עבידא לאיגלווי.

בצוף שיבאו עדי שטר ויעידו:

ואטרוחי צי דינא פרי וימני. שמא

הדיון עם המלוה ואם נוזילאנו מידו

עתידין אנו לחזור ולגבותו מיד הלוה

לאחר זמן: **מלוה אומר חמש וכו'.**

מילתא אחרימי היא. מלוה ולוה שבאו

לדין מלוה אומר חמש שנים מושכנת

לי ואין השטר לפנינו ולוה אומר

לשלש וכבר אכלתה שלש: **מגו דאי**

בעי אמר לקוחה **היא צידי.** לעולם

ואכלתיה שני חזקה ואבד השטר

ממני: **לא סבירא** **לכו הא דאמר רב**

יהודה. ולא אמרינן מגו שהדברים

מוכיחין שהוא רמאי שאמר אבד השטר

והאי שטרא לא דמי לשטר וציני דאילו

שטר וציני לעדות שמכרה לו הוא צא

וכי עד עולם תאמר לו להזהר צו

אמור רבנן ביה עד תלת שנין מצי

לאיזדהורי איניש בשטרא טפי לא

מיזדהר דקסבר לא ילא עוד ערעור

עליה אבל זה שהוא מודה ששטר

משכנתא הוא לראיית מנין שנים של

אכילת פירות לגוציינא דאכילת פירות

דמנין השנים קאי ומיזדהר זהיר ביה

דלא לירכס ליה עד כלות השנים והאי דקאמר אירכס לא מהימן

דמיכבש הוא דכבשיה וכו': **אלא מעתה.** אדרב יהודה קפריך

דאמר אי בעי אמר לקוחה היא צידי: **הכי נמי דמהימן.** וכי עביד

רבנן מילתא דאמי צה לדי רמאות כי האי: **סקון רבנן למרי**

ארעא דיהיב טסקא. למלכא: **וכרי.** מתקן החרץ

סביבות הגבולים: **ואי ארעא קניא הוא.** דלית ליה טסקא וכריא

נמי לית ליה מאי ליעביד: **למחויי.** הוו יודעים שלא מכרתיה

לו אלא היא משכון צידו: הכי גרסינן **הא באסרא דשקיל**

אריסא פלגא הא באסרא דשקיל אריסא סילתא. ולא גרסינן

שתלא ככולי מילתא: **שצירי.** לימים או לחדשים ושבתות

ושכרתיו במעות. וכל נאמן דקאמר בשבועת היסת הוא:

אנו השבחנו. ואין לבע"ח במה שהשביחו יתומים כלום:

ספק

ימכרו לעצים וילקח בהן קרקע והוא אוכל

פירות אימא והוקינו ואיבעית אימא לאו

מי אוקימנא לההיא כ"גון שנפלו לה בשדה

אחרת דקא כליא קרנא: ההוא שטרא דהוה

כתיב ביה שנין סתמא מלוה אמר שלש

לוה אמר שתיים ^(ב) קדים מלוה ואכליניהו לפירי

מי נאמן רב יהודה אמר קרקע בחזקת

בעליה קיימא רב כהנא אמר בפירות בחזקת

אוכליהן קיימי והלכתא כוותיה דרב כהנא

דאמר פירות בחזקת אוכליהן ^(ג) (קיימי) והא

קי"ל ^(ד) דהלכתא כוותיה דרב נחמן ^(ה) דאמר

קרקע בחזקת בעליה עומדת התם מילתא

דלא עבידא לאיגלווי היא הכא מילתא

דעבידא לאיגלווי היא ואטרוחי בי דינא

תרי זמני לא מטרחינן מלוה אומר חמש

לוה אומר שלש א"ל אייתי לי שטרך א"ל

שטרא אירכס לי אמר רב יהודה ימלוה

נאמן מגו דאי בעי אמר לקוחה היא בידי

א"ל רב פפא לרב אשי רב זביד ורב עוירא

לא סבירא לכו הא דרב יהודה מאי טעמא

האי שטרא כיון דלגוביינא קאי מיזחר זהיר

ביה ומיכבש הוא דכבשיה לשטריה סבר

אוכלה תרתין שנין יתירתא א"ל רבינא לרב

אשי אלא מעתה ^(ו) האי משכנתא דסורא

דכתבי הכי במישלם שניא אלין תיפוק

ארעא דא בלא כסף היכא דכבשיה לשטר

משכנתא ואמר לקוחה היא בידי הכי נמי

דמהימן וכי מתקני רבנן מילתא דאתי בה

[לידן] פסידא א"ל התם תקינו ליה רבנן

דמרי ארעא יהיב טסקא וכרי כריא ארעא

דלית לה כריא ולא יהיב טסקא מאי א"ל

יאיבעי ליה למחויי לא אימחא מאי איהו

הוא דאפסיד אנפשיה אריס אומר למחצה

יירדתי ובעל הבית אומר לשליש הורדתיו

מי נאמן רב יהודה אמר בעל הבית נאמן

רב נחמן אמר ה"כל כמנהג המדינה סבור

מינה לא פליגי הא באתרא דשקיל אריסא

פלגא הא באתרא דשקיל אריסא תילתא

אמר להו רב מרי ברה דבת שמואל הכי

אמר אביי אפילו באתרא דשקיל אריסא

פלגא פליגי רב יהודה אמר בעל הבית

נאמן דאי בעי אמר שכירי ולקיטי הוא:

^(ז) יתומים אומרים אנו השבחנו ובעל חוב אומר

אביכם השביח על מי להביא ראיה

סבר

דאיבעי ליה למחויי ולומר תוך שלשה דעו כי משכנתא היא צידו

דחשיבא שפיר מחאה צכי האי גוונא וכי האי גוונא יש לפרש בפי

חזקת הבתים (שם דף לה: ושם) גבי ואי טעין ואמר לפירות

הורדתיך נאמן ואף על גב דהתם רב אשי פריך לרב כהנא ואי

לפירות אחתיה מאי הוה ליה למיעבד ורב כהנא משני דאיבעי

ליה למחויי ומיימי ראייה ממשכנתא דסורא ובשמעתין רב אשי

משני איבעי ליה למחויי וכן משני רב אשי התם כההוא פירקא

(דף נה.) גבי האי מאן דוצין דקלא למצריה איכא למימר

דרב אשי התם קיבל שינויא מרב כהנא ולהכי משני ליה איהו

נמי הכי: **האי משכנתא דסורא** בוי'. אע"ג דהא גופא דהכא

אפשר דמשכנתא דסורא הוי שיך שפיר לאקשויי כהאי לישנא

לפי שמשכנתא דסורא הוה קיס ליה שתקנו חכמים לעשות להכי

קאמר אלא מעתה תקנת משכנתא דסורא וכו':

קי.

כשעושין קצת מלאכה דאי לאו הכי מה מכירה שיך בהם דמי

יקנה וה"נ מיירי דאיכא צויתים קצת פירי ולכן הוו קרנא אפילו

לאציי ולפי שאין עושין אלא פירות מועטין ילקח בהן קרקע ויאכל

פירות וזהו טובת שניהם אבל בשמעתין דליכא פרי אז העצים

מיקרו פרי לאציי וי"ל דמ"מ מוכח

שפיר דקרנא הוי אפילו כשיבש לגמרי

ולהכי קאמר תנא קמא ילקח בהן

קרקע אפילו מעתה שעושין קצת

פירות לטובתו של בעל ופליג ^(א) ארשב"ג

דאמר לא תמכור משום שבה בית

אציה ולא חיישין לטובת הבעל כל

זמן שעושין קצת פירות עד שתייבש

לגמרי ואלו ילקח בהן קרקע אבל

לאציי דאמר פירי הוי וכשייבש לגמרי

נוטל בעל הבית הכל אם כן אין

זה טובת הבעל מה שלקח בהן קרקע

ואוכל פירות משלו כי טוב לו יומר

להמתין מעט עד שתייבש לגמרי

ויהא הכל שלו: **א"ל רבינא דרב**

אשי משכנתא דסורא אם אמר לקוחה

היא בידי ה"נ דנאמן בוי'. אלא ודאי

לא מהימן הקשה הרב רצי אלאנן

דהא תנן (ב"ב דף נה.) חזקת הבתים

כו' חזקתן ג' שנים ואומר ר"י דהתם

בטוען שמחזיק דהא בגזול הויא חזקה

שהיה לו למחות תוך שלש כי יודע

בדאי כיון שנכנס לה בגזול אם

ישתוק לו ג' שנים ולא ימחה שטיטון

על ידי ג' שנים שיהיה שלו ולכן

היה לו למחות שידוע לכל שתקנו

חכמים למחות תוך שלש ואם לא

מיחה הפסיד אבל כשמשכנתא צא

לידו סובר המקשה כי לא תקנו

חכמים אין לחוש שאחר ג' יטעון

שקר וא"ת אם כן לעולם יהיה בעל

הקרקע נאמן לומר שבגזול הוא צא

מגו דאי בעי אמר במשכנתא היה

אלנך או לפירות הורדתיך וי"ל דהוי

מגו במקום עדים דאנן סהדי אם היה

צא בגזול לא היה שתיק אלא היה מוחה

אי נמי אין זה מגו שאין טוען ברגלון

משכנתא היה או לפירות הורדתיך

לפי שסבור להוציא גם הפירות שכבר

אכל אי נמי חשיב מגו להוציא כיון

שאכלה שני חזקה וקשה דטעמא

דבשלש שנים הויא חזקה משום דעד

שלש שנים מיזדהר איניש בשטריה

טפי לא מיזדהר והשתא הלא ע"כ

נריך לשמור לעולם כי שמא יטעון זה

משכנתא היא וע"כ נראה דלא בעי

למימר שלא יהא נאמן [לומר] לקוחה

היא צידי אלא שואל מה תקנה יעשה

הממשכן שלא יוכל להחזיק ולטעון

לקוחה היא צידי דמחאה נראה דלא

מהניא אלא כשאומר פליגי אכיל

ארעאי בגזלותא ומשני רב אשי

דאיבעי ליה למחויי ולומר תוך שלשה דעו כי משכנתא היא צידו

דחשיבא שפיר מחאה צכי האי גוונא וכי האי גוונא יש לפרש בפי

חזקת הבתים (שם דף לה: ושם) גבי ואי טעין ואמר לפירות

הורדתיך נאמן ואף על גב דהתם רב אשי פריך לרב כהנא ואי

לפירות אחתיה מאי הוה ליה למיעבד ורב כהנא משני דאיבעי

ליה למחויי ומיימי ראייה ממשכנתא דסורא ובשמעתין רב אשי

משני איבעי ליה למחויי וכן משני רב אשי התם כההוא פירקא

(דף נה.) גבי האי מאן דוצין דקלא למצריה איכא למימר

דרב אשי התם קיבל שינויא מרב כהנא ולהכי משני ליה איהו

נמי הכי: **האי משכנתא דסורא** בוי'. אע"ג דהא גופא דהכא

אפשר דמשכנתא דסורא הוי שיך שפיר לאקשויי כהאי לישנא

לפי שמשכנתא דסורא הוה קיס ליה שתקנו חכמים לעשות להכי

קאמר אלא מעתה תקנת משכנתא דסורא וכו':

סבר

עין משפט

גר מצוה

צד א מיי' פכ"צ מהל'

אישות הל' כג סמג

עשין מת טוש"ע אה"ע סי'

פה סעיף יד:

צה ב מיי' פ"ז מהלכות

שכירות הלכה ו סמג

עשין פט טור ש"ע ח"מ

סי' קג סעיף ז וסי' שז

סעיף ג: